

CONVENȚIA CULTURALĂ EUROPEANĂ LA 50 DE ANI ȘI STAREA PATRIMONIULUI CULTURAL ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Musteață S. (Chișinău, Moldova)

I. Convenția culturală europeană la 50 de ani

În anul 2004 s-au aniversat 50 de ani ai Convenției Culturale Europene (1954-2004). În legătură cu acest eveniment Consiliul Europei a lansat, în perioada decembrie 2004 – mai 2005, o serie de acțiuni, printre care se înscriu și câteva activități propuse de Guvernul Republicii Moldova¹. Conferința de lansare a aniversării *50 de ani ai Convenției Culturale Europene* a avut loc între 9 și 10 decembrie 2004 la Wrocław în Polonia². La conferință a fost prezentat raportul de bază al Secretarului General al Consiliului Europei, în care s-a făcut o trecere în revistă a principalelor realizări și s-au trasat direcțiile de dezvoltare³. Astfel, participanții la conferință au avut ocazia să analizeze realizările și să discute perspectivele cooperării în domeniile prevăzute de Convenția Culturală Europeană⁴.

Scurt istoric

Impactul negativ asupra contactelor culturale între statele europene provocat de cel de-al II-lea Război Mondial a necesitat un imbold din partea Consiliului Europei pentru restabilirea și dezvoltarea, pe o noi principii, parteneriatului cultural. Primul proiect al convenției a fost elaborat în anul 1952⁵, iar al doilea, care a devenit baza viitoare convenții, în anul 1953⁶. Între 1953 și 1954 au avut loc un șir de întruniri și dezbateri pe marginea conținutului convenției⁷. La cea de-a 8-a ședință a Comitetului Experților pentru Cultură, din 17-23 martie 1954, a fost analizat textul convenției și revizuite propunerile parvenite din partea statelor membre. Proiectul redactat al convenției a fost aprobat de comitetul experților și transmis Comitetului Miniștrilor. Astfel în septembrie 1954, Comitetul Miniștrilor și Asamblеia Consultativă au aprobat textul final al convenției, iar la 19 decembrie 1954, la Paris, Convenția Culturală Europeană a fost semnată de către 14 miniștri de externe ai statelor membre, la acel moment, ale Consiliului Europei. Convenția a intrat în vigoare la 5 mai 1955, după ce a fost ratificată, conform prevederilor finale ale convenției, de cel puțin trei state⁸. Astăzi convenția este ratificată de 48 de țări din Europa⁹, dintre care 3 state ne-membre ale Consiliului Europei¹⁰. Republica Moldova a ratificat Convenția Culturală Europeană la 24 mai 1994¹¹. Astfel, Convenția reprezintă un cadru unic de colaborare interguvernamentală în domeniul culturii, încurajând înțelegerea mutuală și cooperarea între statele membre. Convenția îndeamnă fiecare țară să dezvolte studiarea limbilor, istoriei și civilizației altor state europene, ca parte a civilizației europene ce întrunește un patrimoniu cultural și istoric comun.

Prevederile convenției¹²

Scopul convenției este promovarea unui cadru general pentru dezvoltarea relațiilor culturale, preîntâmpinarea conflictelor militare și întărirea democrației în statele membre ale Consiliului Europei. Convenția conține un șir de obiective, care elaborate în anii '50 ai secolului XX, sunt actuale până în prezent. Pentru implementarea prevederilor Convenției Consiliul Europei îndeamnă statele la

acțiuni bazate pe principiile flexibilității și dinamicii, adoptând programe bazate pe realitățile și schimbările din fiecare societate. Convenția susține, în primul rând, promovarea înțelegerii reciproce între popoarele Europei și recunoașterea de către europeni a moștenirii lor culturale comune¹³. Pentru realizarea acestor prevederi, Consiliul Europei încurajează atât studierea limbii, istoriei și civilizației propriului popor, cât și a celorlalte popoare europene¹⁴. Totodată, aprecierea mutuală a diversității lor culturale trebuie să faciliteze mobilitatea persoanelor și a obiectelor culturale¹⁵. Astfel, Convenția încurajează statele membre să susțină, în special mobilitatea studenților și tinerilor, prin semnarea înțelegerilor bilaterale și multilaterale privind măsurile de libertate a deplasării cetățenilor lor¹⁶. În al doilea rând, convenția apreciază valoarea și contribuția fiecărui stat la formarea patrimoniului cultural european comun și încurajează activitățile de ocrotire și promovare a acestei moșteniri culturale¹⁷. Lărgirea cooperării culturale pan-europene curente¹⁸ este asigurată prin intermediul concepției democrației culturale și educației abilităților pentru viață care constituie un ghid comun de implementare a Convenției¹⁹.

Colapsul regimurilor totalitare și sfârșitul Războiului Rece au marcat o nouă etapă în implementarea Convenției, atât prin aderarea unor state noi, cât și prin crearea unor condiții politice, economice, sociale și culturale noi. Democratizarea statelor europene, în special a celor ex-socialiste, înregistrează progrese în domeniul promovării drepturilor omului, însă nivelul realizărilor în aceste domenii încă lasă de dorit. De aceea, Consiliul Europei încurajează continuu reformarea sistemelor educaționale, juridice, administrative etc. Cooperarea în domeniul culturii, în contextul transformărilor și realizărilor politice și tehnologice contemporane, capătă un nou nivel. În contextul diversității culturale și etnice europene Consiliul Europei încurajează educația pentru o cetățenie democratică, pentru cultivarea identității europene și pentru formarea cetățenilor activi. Astfel, doar prin intermediul dialogului și educației interculturale se poate asigura dezvoltarea unei comunități europene comune tolerante și se poate realiza o coeziune socială reală. Crearea condițiilor de participare egală a cetățenilor în procesele de luare a deciziilor și accesul lor la servicii de calitate din partea instituțiilor statului, constituie un garant sigur al succesului reformelor democratice. Doar pe baza principiilor democratice, a toleranței, înțelegerii și respectului reciproc între popoare se poate educa o generație cu un nivel de cultură înalt și responsabilă pentru păstrarea, valorificarea și promovarea moștenirii lor culturale.

II. Starea patrimoniului cultural în Republica Moldova

Ocrotirea patrimoniului național este o datorie a fiecărui stat pentru a păstra și transmite această moștenire culturală generațiilor viitoare. Procesul de protejare este pe cât de divers pe atât și de complex. Cadrul legislativ este doar un component al problemelor cu care ne confruntăm în procesul de protejare și/sau cercetare a istoriei și culturii. Diversitatea și dificultatea lor este cu mult mai mare. De aceea în continuare vom încerca să evidențiem cele mai actuale probleme, după părerea noastră, atestate în domeniul protecției patrimoniului cultural-istoric din Republica Moldova și să propunem o listă de sugestii care ar trebui inițiate pentru a îmbunătăți situația, în speranța că acestea vor trezi un anumit interes din partea persoanelor responsabile de politica culturală.

Aspecte ce caracterizează situația actuală din acest domeniu în Republica Moldova:

- consecințele regimului comunist care au favorizat prin dispoziții speciale lichidarea multor monumente de istorie și cultură națională care au constituit relevante opere de patrimoniu național și european. Cele care nu au fost completamente lichidate au suportat intervenții ireparabile care au denaturat autenticitatea și originalitatea lor. În special lăcașurile de cult religios au avut cel mai mult de suferit, pierzându-și aproape în întregime patrimoniul mobil. Astăzi bisericile și mănăstirile sunt supuse unor reconstrucții ne-avizate științific, care la fel știrbesc din originalitatea și importanța loc istorică și culturală;

- promovarea până în prezent a teoriilor staliniste privind limba și poporul moldovenesc mențin societatea într-o stare de alertă continuă și împiedică evoluția ascendentă a reformelor educaționale și culturale;

- situația în care s-a pomenit actualmente patrimoniul național al Republicii Moldova este rezultatul acțiunii/inacțiuni nechibzuite deja din anii de independență, iar uneori intenționate și inumane a populației și a reprezentanților organelor administrației publice centrale și locale;

- protecția patrimoniului nu a devenit o problemă prioritară la nivelul politicii de stat ea fiind neglijată practic la toate nivelurile;

- lipsa unei strategii concrete și coerente la nivel național privind păstrarea, conservarea și valorificarea monumentelor de istorie și cultură a făcut ca într-o perioadă scurtă de timp ele să ajungă într-o stare degradantă;

- lipsa unui cadru legislativ național adecvat permite intervenții ne-autorizate științific în defavoarea patrimoniului cultural-istoric;

- democratizarea societății a condus la consolidarea sectorului asociativ și la apariția unor organizații non-guvernamentale care au o preocupare specială pentru acest domeniu, însă deseori acestea sunt incompatibile cu organele de stat în elaborarea unor programe de activitate comune, iar acțiunile lor izolate nu ating succesele scontate;

- factorii de decizie și reprezentanții instituțiilor de stat deseori își revendică conservatorismul față de schimbările inițiate de către structurile sectorului asociativ fapt care duce la stoparea procesului decizional;

- lipsa transparenței din partea instituțiilor de stat presupune informarea/dezinformarea populației, lipsa din viața publică și în final interesul redus al populației față de procesele ce au loc în acest domeniu;

- populația de rând nu percepe importanța și valoarea acestor monumente, deoarece nu este informată privind adevărata lor valoare. Nu există un program special la nivel de stat în vederea informării și popularizării monumentelor istorico-naturale de valoare incontestabilă;

- absența oamenilor din localitățile rurale de la procesul de luare a deciziei, explică faptul necunoașterii de către acestea a modalităților de implicare și a beneficiilor pe care le poate oferi această implicare în viața publică;

- interesul scăzut al reprezentanților mas-media față de situația patrimoniului național, în general, și față de problemele actuale, în special.

Sugestii pentru soluționarea problemelor menționate:

- elaborarea unei strategii naționale de lungă durată care ar include problema protecției patrimoniului cultural în prioritățile naționale²⁰;

- politica de ocrotire a moștenirii culturale trebuie să fie sistematic integrată celei privind dezvoltarea agriculturii, ocuparea solului, planificarea teritorială, și bineînțeles să fie parte integrantă a politicilor culturale și a educaționale;

- coordonarea acțiunilor tuturor instituțiilor de stat și non-guvernamentale în vederea elaborării unui program național concret și viabil, de lungă durată, care să asigure controlul statului asupra executării legislației respective cât și de a obliga autoritățile publice locale să elaboreze o strategie la nivel local de protecție a valorilor culturale. Programul dat să cuprindă două direcții: activitate în planul dezvoltării strategice și educaționale;

- perfectarea cadrului legislativ național, în concordanță cu cel european, întrucât actuala legislație națională este structurată într-un text ambiguu, cu o serie de carențe care permit unor forțe să se folosească de ele în defavoarea patrimoniului cultural-istoric. De a veni cu noi modificări în actuala Lege a ocrotirii monumentelor, eventual chiar elaborarea unei noi legi, care ar permite o mai bună administrare a patrimoniului cultural;

- politica de protejare trebuie revăzută periodic, pentru a fi mereu actualizată;

- susținerea cercetării științifice la nivel național cât și colaborarea cu alte centre științifice și de cercetare de peste hotare, în vederea schimbului de experiență, de tehnici și tehnologii noi, metode și practici de lucru care asigură calitatea înaltă a lucrărilor în acest domeniu;

- conștientizarea în rândul populației (băstinașe în special) a valorii monumentelor de istorie, artă și cultură prin elaborarea unui program special și prin integrarea subiectelor specifice domeniului dat în cadrul curriculum-ului la istorie, geografie, limbă, literatură, educația civică etc.

- întrucât educația cetățenească pornește de la educația în școală, este imperios necesar acceptarea în cadrul curriculum-ului școlar și universitar a unui curs de *Educație pentru protecția patrimoniului național*. Pe lângă faptul că acest curs va avansa la elevi și studenți nivelul de cultură generală și va contribui la consolidarea spiritului participativ și responsabil la acțiuni în vederea protecției patrimoniului. Este o obligație morală a fiecăruia să-și cunoască istoria plaiului natal pentru a înțelege mai bine rădăcinile istorice din care-și trag obârșia;

- implicarea voluntarilor în promovarea diferitor programe extra-curriculare, non-formale și necesitatea implementării lor în școlile și liceele din republică;

- elaborarea, în cadrul societății civile, a unei strategii de conlucrare între ONG-urile din localitățile urbane cu cele din localitățile rurale în vederea coordonării acțiunilor pentru un rezultat mai bun. În acest context este binevenită și o colaborare între istorici, ecologiști, geografi, arheologi, etnologi, arhitecți etc. pentru ca rezultatul scontat să vină dintr-o complexitate de factori;

- monitorizarea și popularizarea mai largă a monumentelor de valoare istorică și culturală, care sunt și relevante obiective turistice, prin intermediul derulării unor filme cu caracter științific prezentat într-o manieră enciclopedică la

posturile de televiziune locale și naționale; de a elabora și repartiza materiale promoționale în școlile din sate, inclusiv orașe pentru o mai bună informare și pentru a suscita interesul populației;

- dezvoltarea fondului extrabugetar de donații și binefaceri din cadrul Ministerului Culturii al Republicii Moldova cu scopul susținerii activităților de protejare, conservare, restaurare și valorificare a obiectivelor de patrimoniu cultural;

- elaborarea de către Ministerul Mediului și Culturii în colaborare cu alte instituții de stat și ne-guvernamentale a unui program de sădire a fâșiilor de pădure pe suprafața unor monumente istorice (tumuli, valuri, cetățui, etc) pentru a stopa distrugerea lor.

- Acestea sunt doar unele sugestii dintr-un șir mult mai larg care ar putea și trebui inițiate în vederea salvagărdării patrimoniului cultural național și lichidării tensiunii dintre diversitatea și identitatea grupurilor etnice conlocuitoare din Republica Moldova.

III. Perspective europene comune²¹

Discuțiile în cadrul conferinței de aniversare a 50 de ani ai Convenției Culturale Europene au evidențiat câteva direcții de perspectivă în realizarea și dezvoltarea prevederilor acestui act european, cum ar fi în domeniile educației, culturii și patrimoniului și tineretului și sportului.

Educația valorilor europene fundamentale trebuie să fie un principiu comun al dimensiunii europene a sistemului educațional. Crearea condițiilor pentru participarea deplină în viața democratică a țării trebuie să devină o prioritate a fiecărei țări-parte a Convenției. Implementarea valorilor europene democratice, promovarea modelelor culturii democratice, educației pentru viață, dezvoltarea programelor privind sportul pentru toți, susținerea programelor de tineret, acceptarea universităților, ONG-urilor și organizațiilor sportive ca parteneri deplin ai instituțiilor de stat, stimularea educației pentru cetățenia democratică și dezvoltarea calității educației în general, aceste principii și acțiuni necesită un efort maxim, din partea tuturor membrilor societății, pentru implementare și constituie o pre-condiție a dezvoltării culturale comune.

Dimensiunea europeană în standardizare, constituie o altă prioritate în dezvoltarea politicilor culturale și practicilor educaționale comune. Implementarea eficientă a prevederilor Convenției în toate domeniile vieții culturale poate fi realizată doar prin intermediul unor rețele interguvernamentale și prin monitorizarea standardelor europene comune. Astfel, se recomandă în continuare dezvoltarea colaborării strânse între instituțiile guvernamentale naționale, europene și alte organizații internaționale, în particula UE și UNESCO.

Respectarea diversității culturale constituie cheia securității democratice care poate asigura armonia pașnică a societăților multi-culturale. În contextul globalizării, dezvoltarea politicilor de păstrare a diversității noastre culturale trebuie nu doar acceptată, dar și promovată. Astfel, trebuie să dezvoltăm noi căi de dialog inter-cultural pentru o mai bună înțelegere între popoarele Europei și pentru a preveni conflictele. Diversitatea culturală poate fi administrată, în primul rând, prin intermediul educației. Prin asimilarea de noi cunoștințe și înțelegerea diferențelor, și prin identificarea trăsăturilor comune putem să ne acceptăm și

apreciem unii pe alții. În această ordine de idei, folosirea și dezvoltarea rațională a resurselor culturale ale fiecărei țări, rămâne a fi unul din criteriile fundamentale ale colaborării culturale europene.

Pentru a asigura dezvoltarea ascendentă a prevederilor Convenției, conținutul și principiile ei trebuie permanent actualizate. Declarația care întrunește rezultatele discuțiilor conferinței de la Wrocław vor fi transmise pentru discuție la ședința din mai 2005 a Comitetului Miniștrilor și pentru a fi promovate la nivelul cel mai înalt.

IV. Concluzii

În concluzionarea celor scrise mai sus, menționăm că, participarea activă a populației trebuie să fie integrată politicilor culturale ale statului; această participare este esențială de fiecare dată când este vorba de moștenirea culturală a tuturor popoarelor care locuiesc într-un stat. Participarea trebuie să fie fondată pe accesul la cunoașterea limbilor, istoriei și tradițiilor tuturor elementelor etnice care alcătuiesc societatea, condiție necesară pentru luarea oricărei decizii. Informarea publicului este un element important al ocrotirii, valorificării și promovării moștenirii noastre culturale comune. Protecția patrimoniului cultural este o obligație morală pentru fiecare cetățean, dar este de asemenea o responsabilitate publică și colectivă. Această responsabilitate trebuie să se traducă în viață prin adoptarea unei legislații adecvate și prin garantarea realizării ei în practică.

O analiză sumară a situației privind protecția patrimoniului cultural în Republica Moldova, confirmă faptul că ea nu corespunde realităților și necesităților europene actuale. Astfel, constatăm, cu regret, că protecția patrimoniului cultural în Republica Moldova, nu este o problemă prioritară a politicii naționale. Factorii de decizie și reprezentanții instituțiilor de stat deseori își revendică conservatorismul față de inițiativele ce vin din partea societății civile. Din aceste considerente este necesar să insistăm asupra necesității de ocrotire a patrimoniului cultural-istoric prin adoptarea cât mai urgentă a unei strategii speciale, concretizată în legi, măsuri și atitudini ferme din partea statului și a societății civile, pentru apărarea, protejarea și valorificarea patrimoniului național. Precum și realizarea unor programe de instruire și consultanță ce vor susține inițiativele democratice la toate nivelurile. Deoarece, dacă e să credem declarațiilor actualilor guvernanți privind prioritatea politicii naționale de aderarea la structurile europene. Atunci, putem cu siguranță sugera politicianilor că anume patrimoniul cultural-istoric încurajează sentimentul unei apartenențe comune foarte promițătoare pentru procesul de Integrarea Europeană. Astfel, doar printr-o colaborare și susținere reciprocă între instituțiile guvernamentale și non-guvernamentale vom putea realiza o politică de protejare a patrimoniului cultural-istoric coerentă.

NOTE:

1. <http://www.coe.int/T/E/DGIV/CulturalConvention/web/Events-EN.asp>
2. Ministerial conference: *Defining the way ahead for European cultural policy*, Wrocław, Poland, 9-10 December 2004. La conferință au fost invitați atât reprezentanții statelor membre ale Consiliului Europe, cât și reprezentanți ai organizațiilor internaționale, cum ar fi UNESCO, Organizația Islamică pentru Educație, Știință și Cultură etc. Republica Moldova a fost reprezentată de către Veaceslav Madan, Ministrul Culturii, Eugen Carпов,

Ambasadorul Moldovei în Polonia și Valeriu Turea, consilier al ambasadei (numele sunt preluate din programul conferinței). **Vezi:** <http://www.coe.int/T/E/Com/Files/Ministerial-Conferences/2004>.

3. *50 years of the European Cultural Convention. Report by the Secretary General of the Wroclaw Conference*, Strasbourg, 1 December 2004.

Vezi: <http://www.coe.int/T/E/DGIV/CulturalConvention/>.

4. Conferința de la Wroclaw s-a încheiat cu aprobarea Declarației Miniștrilor responsabili pentru cultură, educație, tineret și sport ai țărilor parte ale Convenției. Semnatarii Declarației se adresează Comitetului Miniștrilor și țărilor membre pentru acțiunile lor viitoare în domeniul cooperării culturale europene.

5. Ideea unei convenții culturale a fost aprobată la ședința a 4-a a Comitetului Experților pentru Cultură din aprilie 1954. Prima tentativă de proiect a fost propusă de către J. Kuypers și Dr. H.J. Reinink în vara anului 1952 (iunie-iulie). Către, 5 noiembrie 1952, după un șir de dezbateri și propuneri, a fost publicat textul revizuit al convenției (EXP/Cult (52) 24).

6. În luna octombrie 1952 delegația Marii Britanii a prezentat versiunea a doua, care a servit ca bază pentru discuțiile de mai departe pe marginea textului convenției (*letter of 15 December 1952 from Mr Haigh to Mr Crivon*).

7. D-l Haigh, șeful Sub-Comitetului pentru proiectare, la sesiunea a 7-a a Comitetului Experților pentru Cultură, din 1-3 decembrie 1953, a prezentat versiunea nouă a proiectului convenției.

8. Primele state care au ratificat convenția au fost Irlanda, Franța, Marea Britanie, Danemarca și Belgia.

9. **Vezi:** Anexa 2 și 3.

10. **Vezi:** Anexa 3.

11. La această dată convenția a intrat și în vigoare (24.05.1994).

12. **Vezi:** Anexa 1, textul complet al Convenției Culturale Europene tradus în limba română.

13. **Vezi:** Articolele 1-5 ale Convenției.

14. Pentru aceasta, Consiliul Europei a susținut pe parcursul a cinci decenii organizarea unui șir de expoziții, rute culturale. Un domeniu separat l-a constituit revizuirea curriculumului și manualelor de istorie, inaugurarea Zilei Memoriei Holocaustului, organizarea acțiunilor pentru prevenirea crimelor împotriva umanității și promovarea educației interculturale la nivelul instruirii formale și non-formale.

15. **Vezi:** Articolele 2 și 4 ale Convenției.

16. În domeniul instruirii universitare Consiliul Europei încurajează elaborarea politicii și standardelor europene comune, susținând cooperarea inter-universitară pentru stabilirea până în 2010 a Ariei Universitare Europene comune. Prin intermediul Centrelor Europene de Tineret, Fundației Europene de Tineret și Fondului Solidarității, Consiliul Europei a facilitat, de regulă anual, întrunirea a peste 300.000 de tineri la diferite programe și activități de tineret. Promovarea standardelor de învățare a limbilor europene susține dezvoltarea unei comunicări eficiente între tineri din toată Europa.

17. Sub egida Consiliului Europei s-a dezvoltat conceptul și standardele de conservare a patrimoniului arhitectural și arheologic european și s-au organizat un șir de acțiuni de protejare a patrimoniului natural, intelectual, audiovizual, a arhivelor etc.

18. **Vezi:** Articolele 3 și 6 ale Convenției.

19. Tineretul și sportul constituie sectoare vector ale educației abilităților pentru viață pe termen lung. Astfel, prin intermediul universităților, organizațiilor de tineret, federațiilor de sport, autorităților publice centrale și locale, Consiliul Europei a susținut și încurajat un șir de programe pentru promovarea educației pentru un mod de viață sănătos.

20. Constatăm, cu regret, că Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei, recent aprobată de Parlamentul Republicii Moldova, nu include acest domeniu în lista priorităților, pe termen scurt și mediu, de dezvoltare a Republicii Moldova.

21. *50 years of the European Cultural Convention. Report by the Secretary General of the Wroclaw Conference*, Strasbourg, 1 December 2004, p. 11-14.

Vezi: <http://www.coe.int/T/E/DGIV/CulturalConvention/>

Anexa 1 (textul Convenției Culturale Europene tradus în limba română)

CONVENȚIA CULTURALĂ EUROPEANĂ

Guvernele semnatare ale prezentei Convenții, membre ale Consiliului Europei,

Considerând că scopul Consiliului Europei este realizarea unei unități mai strânse între membrii săi, și anume, pentru apărarea și promovarea idealurilor și principiilor care constituie patrimoniul lor comun,

Considerând că dezvoltarea înțelegerii reciproce între popoarele Europei ar permite înaintarea spre acest obiectiv,

Considerând că în acest scop este de dorit atât încheierea unor convenții culturale bilaterale între membrii consiliului, cât și adoptarea unei politici de acțiune comună pentru apărarea culturii europene și încurajarea dezvoltării ei,

Hotărând încheierea unei Convenții culturale europene generale în vederea încurajării studierii limbilor, istoriei și civilizației celorlalte părți contractante, precum și studierii civilizației lor comune, în rândul cetățenilor tuturor părților reprezentate de membrii consiliului, ca și în rândul cetățenilor altor state europene care ar adera la această convenție,

Au convenit asupra celor ce urmează:

Articolul 1

Fiecare parte contractantă va lua măsurile necesare în vederea apărării contribuției sale la patrimoniul cultural comun al Europei și încurajarea sporirii acestei contribuții.

Articolul 2

Fiecare parte contractantă, pe cât posibil:

a) va încuraja în rândul cetățenilor săi studierea limbilor, a istoriei și a civilizației celorlalte părți contractante și va oferi acestora unele înlesniri în vederea realizării unor studii asemănătoare, și

b) se va strădui să dezvolte studierea limbii sau a limbilor sale, a istoriei și a civilizației pe teritoriul celorlalte părți contractante și să ofer conașionalilor acestora din urmă posibilitatea continuării unor studii asemănătoare pe teritoriul său.

Articolul 3

Părțile contractante se vor consulta în cadrul Consiliului Europei în scopul pregătirii acțiunii lor comune în vederea dezvoltării activităților culturale de interes european.

Articolul 4

Fiecare parte contractantă va trebui, în măsura posibilului, să faciliteze circulația și mobilitatea persoanelor, ca și a obiectelor de valoare culturală, în scopul aplicării art. 2 și 3.

Articolul 5

Fiecare parte contractantă va considera obiectele care au o valoare culturală europeană și care sunt sub controlul său, ca făcând parte integrantă din patrimoniul cultural comun al Europei și va lua măsurile necesare pentru salvarea lor și pentru a facilita accesul la ele.

Articolul 6

1. Propunerile cu privire la aplicarea dispozițiilor prezentei Convenții și întrebările cu privire la interpretarea ei vor fi examinate cu ocazia întrunirilor Comitetului de experți pentru cultură a Consiliului Europei.

2. Orice stat care nu este membru al Consiliului Europei și care a aderat la prezenta Convenție conform dispozițiilor din paragraful 4 al art. 9 va putea să delege unul sau mai mulți reprezentanți la reuniunile prevăzute la paragraful precedent.

3. Concluziile adoptate în cursul reuniunilor prevăzute în primul paragraf al prezentului articol vor fi supuse sub formă de recomandări Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, cu condiția să nu fie vorba de hotărâri care sunt de competența Comitetului de experți pentru cultură referitoare la domenii cu caracter administrativ, care presupun cheltuieli suplimentare.

4. Secretarul general al Consiliului Europei va comunica membrilor consiliului, ca și Guvernului oricărui stat care a aderat la prezenta Convenție, orice hotărâre cu privire la aceasta ce ar putea fi luată de către Comitetul de Miniștri sau de Comitetul de experți pentru cultură.

5. Fiecare parte contractantă va notifica, în timp util, Secretarului general al Consiliului Europei, orice măsură pe care ar putea să o ia cu privire la aplicarea dispozițiilor prezentei Convenții, ca urmare a hotărârilor Comitetului de Miniștri sau ale Comitetului de experți pentru cultură.

6. În cazul în care propunerile cu privire la aplicarea prezentei Convenții ar interesa doar un număr limitat din părțile contractante, examinarea acestor propuneri ar putea fi continuată conform dispozițiilor art. 7, cu condiția ca realizarea lor să nu implice cheltuieli din partea Consiliului Europei.

Articolul 7

Dacă, în vederea atingerii scopurilor prezentei Convenții, două sau mai multe părți contractante doresc să organizeze în sediul Consiliului Europei alte întâlniri față de cele prevăzute la primul paragraf al art. 6, Secretarul general al consiliului le va acorda tot sprijinul administrativ necesar.

Articolul 8

Nici o dispoziție a prezentei Convenții nu va trebui considerată ca susceptibilă să afecteze:

a) dispozițiile oricărei convenții culturale bilaterale la care una dintre părțile contractante ar fi deja semnatară sau să împiedice încheierea ulterioară a unei asemenea convenții de către una din părțile contractante, sau

b) îndatorirea fiecărei persoane de a se supune legilor și reglementărilor în vigoare pe teritoriul uneia dintre părțile contractante, în ceea ce privește intrarea, șederea și plecarea străinilor.

Articolul 9

1. Prezenta Convenție este deschisă semnării membrilor Consiliului Europei. Ea va fi ratificată. Instrumentele de ratificare vor fi depuse la Secretarul general al Consiliului Europei.

2. Din momentul în care trei guverne semnatare își vor depune instrumentul de ratificare, pentru aceste guverne prezenta Convenție va intra în vigoare.

3. Pentru orice guvern semnată care o va ratifica ulterior, prezenta Convenție va intra în vigoare din momentul depunerii instrumentului de ratificare.

4. Comitetul de Miniștri ai Consiliului Europei va putea decide în unanimitate, conform modalităților pe care le va considera oportune, să invite să adere la prezenta Convenție orice stat european care nu este membru al consiliului. Orice stat care a primit această invitație va putea adera, depunându-și instrumentul său de aderare la Secretarul general al Consiliului Europei; aderarea va fi valabilă din momentul primirii numelui instrument.

5. Secretarul General al Consiliului Europei va notifica tuturor membrilor consiliului, ca și statelor aderente, depunerea tuturor instrumentelor de ratificare sau de aderare.

Articolul 10

Fiecare parte contractantă va putea specifica teritoriile asupra cărora se vor aplica dispozițiile prezentei Convenții, adresând Secretarului general al Consiliului Europei o declarație care va fi comunicată de către un consiliu tuturor celorlalte părți contractante.

Articolul 11

1. După 5 ani de la data intrării în vigoare, prezenta Convenție va putea fi denunțată, în orice moment, de oricare parte contractantă. Denunțarea se va face prin notificare scrisă adresată Secretarului general al Consiliului Europei, care va anunța celelalte părți contractante.

2. Pentru partea contractantă interesată, această denunțare va intra în vigoare după 6 luni de la data primirii sale de către Secretarul general al Consiliului Europei.

**Statele care au semnat Convenția Culturală Europeană
pe data de 19 decembrie 1954 la Paris**

N	Țara	Membru CoE din...	Semnată	Ratificată	În vigoare ...
1	Belgia	05.05.1949	19.12.1954	11.05.1955	11.05.1955
2	Danemarca	05.05.1949	19.12.1954	07.05.1955	07.05.1955
3	Franța	05.05.1949	19.12.1954	19.03.1955	05.05.1955
4	Irlanda	05.05.1949	19.12.1954	11.03.1955	05.05.1955
5	Italia	05.05.1949	19.12.1954	16.05.1957	16.05.1957
6	Luxemburg	05.05.1949	19.12.1954	30.07.1956	30.07.1956
7	Norvegia	05.05.1949	19.12.1954	24.01.1956	24.01.1956
8	Olanda	05.05.1949	19.12.1954	08.02.1956	08.02.1956
9	Suedia	05.05.1949	19.12.1954	16.06.1958	16.06.1958
10	Marea Britanie	05.05.1949	19.12.1954	05.05.1955	05.05.1955
11	Grecia	09.08.1949	19.12.1954	10.01.1962	10.01.1962
12	Turcia	09.08.1949	19.12.1954	10.10.1957	10.10.1957
13	Iceland	07.03.1950	19.12.1954	01.03.1956	01.03.1956
14	Germania	13.07.1950	19.12.1954	17.11.1955	17.11.1955

Alte țări care au ratificat Convenția Culturală Europeană

N	Țara	Ratificată	În vigoare ...	Membru CoE din...
1	Albania*	25.06.1992	25.06.1992	13.07.1995
2	Andora	22.01.1996	22.01.1996	10.11.1994
3	Armenia*	25.04.1997	25.04.1997	25.01.2001
4	Austria	04.03.1958	04.03.1958	16.04.1956
5	Azerbaidjan*	25.04.1997	25.04.1997	25.01.2001
6	Belarus**	18.10.1993	18.10.1993	/
7	Bosnia-Herzegovina*	29.12.1994	29.12.1994	24.04.2002
8	Bulgaria*	02.09.1991	02.09.1991	07.05.1992
9	Cipru	23.09.1969	23.09.1969	24.05.1961
10	Croația*	27.01.1993	27.01.1993	06.11.1996

11	Spania*	04.07.1957	04.07.1957	24.11.1977
12	Estonia*	07.05.1992	07.05.1992	14.05.1993
13	Finlanda*	23.01.1970	23.01.1970	05.05.1989
14	Georgia*	25.04.1997	25.04.1997	27.04.1999
15	Ungaria*	16.11.1989	16.11.1989	06.11.1990
16	Latvia*	07.05.1992	07.05.1992	10.02.1995
17	Liechtenstein	13.06.1979	13.06.1979	23.11.1978
18	Lituania*	07.05.1992	07.05.1992	14.05.1993
19	Malta	12.12.1966	12.12.1966	29.04.1965
20	Moldova*	24.05.1994	24.05.1994	13.07.1995
21	Monaco*	06.07.1994	06.07.1994	05.10.2004
22	Polonia*	16.11.1989	16.11.1989	26.11.1991
23	Portugalia*	16.02.1976	16.02.1976	22.09.1976
24	Republica Cehă*	10.05.1990	01.01.1993	30.06.1993
25	România*	19.12.1991	19.12.1991	07.10.1993
26	Rusia*	21.02.1991	21.02.1991	28.02.1996
27	San-Marino*	13.02.1986	13.02.1986	16.11.1988
28	Holy See**	10.12.1962	10.12.1962	/
29	Serbia-Montenegro*	28.02.2001	28.02.2001	03.04.2003
30	Slovenia*	02.07.1992	02.07.1992	14.05.1993
31	Slovacia*	10.05.1990	01.01.1993	30.06.1993
32	Elveția*	13.07.1962	13.07.1962	06.05.1963
33	Macedonia	24.11.1995	24.11.1995	09.11.1995
34	Ucraina*	13.06.1994	13.06.1994	09.11.1995

* State care au ratificat convenția înainte de a fi membre ale Consiliului Europei.

** State care nu sunt membre ale Consiliului Europei.

Din numărul total de state semnatare ale Convenției Culturale Europene, 34 de state au ratificat Convenția după 19 decembrie 1954. Dintre acestea, 25 de țări au ratificat convenția înainte de a deveni membre ale Consiliului Europei (75,5%), 6 țări au devenit membre înainte de a ratifica Convenția (17.7%) și 3 țări au ratificat Convenția fără a fi membre ale Consiliului Europei (8.8%).